

ZAKOŹENIA

strategii rozwoju Warszawy 2040+

grudzień 2024

Warszawa

Spis treści

1. Czym są założenia programowe strategii?	3
2. Jakie przyjęliśmy założenia metodyczne?	4
Czym jest dla nas strategia?	5
Wykorzystane materiały źródłowe	5
Myśl przewodnia	6
Wizja Warszawy w 2040 roku	7
Kluczowe uwarunkowania	8
3. Układ celów	10
Cel strategiczny 1. Odpowiedzialna wspólnota	10
Cel strategiczny 2. Wygodna lokalność	11
Cel strategiczny 3. Funkcjonalna przestrzeń	12
Cel strategiczny 4. Twórcze środowisko	13
Cel strategiczny 5. Odporne miasto	14
4. Założenia polityki przestrzennej	16
Założenia do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	16
Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	16
System powiązań przyrodniczych	17
Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	18
Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	18
Założenia do ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	19

1. CZYM SĄ ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE STRATEGII?

Prezentowane założenia programowe strategii rozwoju Warszawy 2040+ są materiałem do dyskusji z mieszkankami i mieszkańcami w ramach II etapu konsultacji.

Przygotowaliśmy je, aby ukierunkować dalsze prace nad strategią. Działamy w myśl zasady od ogółu do szczegółu. Takie podejście pozwoli nam uniknąć dyskusji nad kwestiami fundamentalnymi na etapie konsultacji społecznych projektu strategii.

Założenia programowe będą stanowiły wyznacznik dla prac nad planem ogólnym.

Założenia programowe strategii obejmują:

- część metodyczną (nie podlega konsultacjom),
- wstępny układ celów strategicznych i uszczegóławiających je kierunków działań,
- założenia polityki przestrzennej – dla modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Przełożenie uzgodnionych w wyniku konsultacji założeń programowych na projekt strategii nastąpi w pierwszym półroczu 2025 roku, we współpracy z biurami i urzędami dzielnic oraz kluczowymi jednostkami organizacyjnymi urzędu miasta. W przypadku kierunków działań wykorzystamy też głos społeczności lokalnej:

- opinie, postulaty i pomysły zebrane w ramach grudniowych konsultacji ram programowych,
- efekty Warszawskiej Burzy Mózgów, która odbędzie się 15 marca 2025 roku.

Założeń programowych nie należy próbować przekładać na obowiązujący w urzędzie miasta system zarządzania strategią (zarządzenie prezydenta miasta nr 1277/2019) oraz standardy dokumentów programujących rozwój (np. programy wykonawcze; zarządzenie prezydenta miasta nr 1868/2017). Rozwiązania wdrożeniowe zostaną dostosowane do nowych uwarunkowań. Będziemy pracować nad nimi odrębnie.

2. JAKIE PRZYJĘLIŚMY ZAŁOŻENIA METODYCZNE?

Nowa strategia to kontynuacja Strategii #Warszawa2030, przyjętej przez Radę m.st. Warszawy w 2018 roku. Wprowadzamy niezbędne korekty i uzupełnienia, nie tworzymy nowego dokumentu. Jest to oficjalne stanowisko Urzędu m.st. Warszawy – informacja w tym zakresie padła m.in. na posiedzeniu Rady m.st. Warszawy (4 lipca br.), podczas procedowania uchwały w sprawie przystąpienia do prac nad strategią.

Wprowadzane zmiany wynikają:

- Z wymogów ustawy o samorządzie gminnym – zamiast celów operacyjnych (jak w Strategii #Warszawa2030) określamy kierunki działań (mają one bardziej szczegółowy charakter), a także uzupełniamy dokument o politykę przestrzenną.
- Ze zmiany uwarunkowań – uzupełniamy dokument o odpowiedź na nowo zidentyfikowane wyzwania, którym musi sprostać nasze miasto (np. kwestie bezpieczeństwa w kontekście występujących kryzysów i dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości). Wyzwania te zostały zidentyfikowane w ramach ewaluacji mid-term Strategii #Warszawa2030 oraz prac diagnostycznych.
- Z wydłużenia horyzontu czasowego do 2040+ – dla spójności zarządzania polityką rozwoju miasta, optymalnym rozwiązaniem jest przyjęcie tej samej perspektywy obowiązywania dla strategii i planu ogólnego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy [...] perspektywę określania w planie ogólnym zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową jest rok 2043 (20 lat od ostatnich danych). Dla uproszczenia komunikatu stosujemy zapis 2040+.

Mając na uwadze połączenie procesów prac nad aktualizacją strategii rozwoju m.st. Warszawy oraz przygotowywania planu ogólnego, zdecydowaliśmy o wykorzystywaniu w pracach programowych danych dotyczących krajowej definicji mieszkańca. Takie podejście rekomenduje Główny Urząd Statystyczny (GUS), zwracając uwagę na to, że **w statystyce krajowej wszystkie wskaźniki są liczone właśnie oparciu o definicję krajową**. Dotyczy to w szczególności danych wykorzystanych przez nas w przeprowadzonym procesie diagnostycznym. Na krajowych statystykach (w tym krajowej definicji mieszkańca) jest także oparty nowy system dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Przychyliliśmy się także do rekomendacji GUS w zakresie wykorzystania danych opartych na krajowej definicji mieszkańca w pracach związanych z opracowaniem projektu planu ogólnego gminy.

Czym jest dla nas strategia?

Strategia jest:

- najważniejszym dokumentem programującym rozwój miasta, którego zakres określa ustawa o samorządzie gminnym. Służy koordynacji działań administracji samorządowej oraz ukierunkowaniu współpracy z innymi podmiotami;
- sposobem myślenia o zmianach, jakie powinny zajść w mieście. Nadrzędnym celem tych zmian jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkank i mieszkańców. Każda zmiana jest realizowana za pomocą projektów;
- wyborem, wskazaniem na czym się koncentrujemy. Nie obejmuje pełnego zakresu zadań warszawskiego samorządu – wskazujemy to, co jest kluczowe z punktu widzenia dalszego rozwoju miasta.

Wykorzystane materiały źródłowe

Założenia strategii opracowaliśmy z uwzględnieniem:

- nadrzędnych zobowiązań, wynikających z dokumentów programujących rozwój wyższego rzędu (lub ich projektów). Są nimi przede wszystkim:
  - Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 (Agenda ONZ) oraz Nowa Agenda Miejska,
  - Agenda miejska dla Unii Europejskiej i Nowa Karta Lipska,
  - Projekt koncepcji Rozwoju Kraju 2050 oraz założenia średniookresowej strategii rozwoju kraju,
  - Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
  - Projekt strategii rozwoju obszaru metropolitalnego Warszawy do 2040 roku;
- dane zebrane w opracowaniach specjalistycznych, w szczególności:
  - wstępne wyniki ewaluacji mid-term Strategii #Warszawa2030,
  - 19 raportów diagnostycznych przygotowanych na potrzeby prac nad strategią – [opublikowane na stronie internetowej strategii](#),
  - Trendy rozwojowe dla m.st. Warszawy i jego obszaru metropolitalnego w perspektywie do 2050 r.;
- głosy i opinie warszawskiej społeczności:
  - wyniki wrześnieowej ankiety konsultacyjnej nt. priorytetów rozwoju Warszawy (oraz wyniki badania reprezentatywnego z mieszkankami i mieszkańcami w tym samym zakresie) – raport z tego etapu konsultacji jest dostępny na [stronie internetowej konsultacji urzędu miasta](#),
  - postulaty rad dzielnic i zarządów dzielnic,

- postulaty ustawowych gremiów doradczych działających przy urzędzie – Warszawskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Warszawskiej Rady Seniorów, Młodzieżowej Rady Warszawy),
- wyniki dotychczasowych procesów konsultacyjnych.

Ponadto wykorzystaliśmy sugestie kluczowych ogólnomiejskich jednostek organizacyjnych oraz podmiotów istotnych z punktu widzenia kształtowania polityki przestrzennej.

Źródła te, w tym zebrane dotąd głosy i opinie mieszkanki i mieszkańców, będziemy wykorzystywać również na kolejnych etapach prac, w tym m.in. podczas doprecyzowywania zakresu kierunków działań. Wtedy też poddamy analizie pozostałe postulaty, zgłoszone przez osoby i organizacje poza przyjętą procedurą.

Myśl przewodnia

Główna idea strategii na jakiej opieramy nasze myślenie o rozwoju Warszawy pozostaje bez zmian względem Strategii #Warszawa2030. To:

Skupienie się na człowieku – twórcy i użytkowniku miasta. Niezależnie od tego, jak długo mieszka w Warszawie, niezależnie od zamożności, stanu zdrowia, wieku, płci, poglądów, orientacji seksualnej, wyznania, pochodzenia i obywatelstwa itd.

Oznacza to, że co do zasady nie dedykujemy poszczególnych kierunków działań konkretnym grupom odbiorców (np. osobom w wieku senioralnym czy z doświadczeniem migracji). Warszawa ma oferować wysoką jakość życia wszystkim osobom ją zamieszkującym. Jeżeli któraś z grup ma mniejszy dostęp do usług lub jest w niekorzystnej sytuacji pod jakimś względem, należy się spodziewać położenia większego nacisku na potrzeby tej grupy podczas realizacji strategii. Odpowiednie zapisy znajdują się w opisach kierunków działań lub innych dokumentach powiązanych ze strategią. Ważne też będzie uwzględnienie tej kwestii w ramach monitorowania lub ewaluacji strategii.

Nasze myślenie o rozwoju Warszawy uwzględnia idee powszechnie uznanych koncepcji rozwoju miast. Były one brane pod uwagę podczas prac nad Strategią #Warszawa2030, choć nie wszystkie zostały wprost wymienione z nazwy. Są nimi:

- **Zrównowagony rozwój** – rozwój ukierunkowany na zaspakajanie obecnych potrzeb, jednocześnie nie ograniczający zaspakajania potrzeb przyszłych pokoleń. Koncepcja ta jest umocowana w polskim prawie (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) i zdefiniowana w ustawie o ochronie środowiska jako: rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem

równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

- **Inteligentne miasto** – rozwój obszarów miejskich w oparciu o technologie informatyczne i komunikacyjne. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom miasto dostosowuje się do potrzeb mieszkańców a przestrzeń staje się przyjazna dla wszystkich użytkowników. Miasto inteligentne powinno działać jak sprawny organizm, w którym poszczególne elementy współpracują ze sobą, zapewniając harmonijny rozwój. Ważnym elementem w koncepcji miasta inteligentnego jest troska o środowisko i stosowanie ekologicznych rozwiązań.
- **Miasto 15-minutowe** – miasto zapewnia dostęp do podstawowych funkcji społecznych, tj. praca, oświata, opieka zdrowotna, ale także sklepy czy punkty rekreacyjne, w bezpośredniej bliskości miejsca zamieszkania. Ta bliskość oznacza dystans, który możemy pokonać w 15 minut pieszo lub rowerem. Miasto 15-minutowe stawia na wzmacnianie lokalnych społeczności i lokalnych więzi. Promowane są inwestycje w zazielenianie terenów rekreacyjno-sportowych i tworzenie przestrzeni otwartych dla wszystkich mieszkańców. Elementem tej koncepcji jest także wprowadzanie wielofunkcyjności do urbanistyki i planowania zabudowy oraz do poszczególnych obiektów, które powinny być wykorzystywane do różnych celów – do pracy, spotkań lokalnych społeczności, zajęć sportowych etc. Ważne jest tworzenie miejsc, gdzie sąsiedzi mają szansę wymieniać się usługami lub korzystać z usług oferowanych przez lokalnych przedsiębiorców.
- **Odporne miasto** – koncentruje się na budowaniu odporności miasta na zdarzenia niszczące oraz zdolności do regeneracji i dalszego zrównoważonego rozwoju. Pierwszym krokiem jest właściwa identyfikacja zagrożeń oraz umiejętne wyciąganie wniosków z kryzysowych sytuacji. Kluczowe jest patrzeć na organizm miejski jako sieć ściśle powiązanych ze sobą elementów, które z perspektywy zarządzania miastem należy rozpatrywać całościowo. Miasta przyszłości muszą być odporne na wszelkie kryzysy: ubóstwo, zmiany klimatyczne, degradację środowiska, przestępczość czy bezrobocie, a także zagrożenia o charakterze geopolitycznym. Różnorodność problemów determinuje konieczność wdrażania zintegrowanych działań, mających na celu uodpornienie miast na potencjalne, przyszłe kryzysy.

Wizja Warszawy w 2040 roku

Przyjmujemy, że wizja Warszawy w roku 2040+ jest taka sama jak w obowiązującej Strategii #Warszawa2030.

Wizję Warszawy w 2030 roku wypracowaliśmy na bazie głosów mieszkanki i mieszkańców. Wyniki ewaluacji mid-term obowiązującej strategii jednoznacznie wskazują, że wizja jest nadal aktualna.

Wizja Warszawy w roku 2040+ to:

- **Aktywni mieszkańcy** – Warszawa to my, jej mieszkańcy. Podążamy własną drogą, rozwijamy zainteresowania, realizujemy marzenia i zawodowe ambicje, ale wspólnie angażujemy się w życie miasta i czujemy się za nie odpowiedzialni.
- **Przyjazne miejsce** – Warszawa to miasto, w którym każdy czuje się u siebie, wolny i bezpieczny. Bogactwo przestrzeni, wynikające z umiejętnego łączenia tradycji z nowoczesnością, środowiska miejskiego z przyrodniczym, lokalności z wielkomiejskością, zapewnia wygodę życia i sprzyjające warunki do działania.
- **Otwarta metropolia** – Warszawa to miasto otwarte na świat. Śmiało wychodzące naprzeciw wyzwaniom, inspirujące innych. Dzięki swojej różnorodności i nastawieniu na współpracę jest wyjątkowym miejscem do kreowania i rozwijania idei. Stanowi ważny węzeł sieci europejskich metropolii.

Kluczowe uwarunkowania

Wyniki ewaluacji mid-term Strategii #Warszawa2030 wskazują, że zapisy dokumentu są aktualne. Niezbędne są jedynie niewielkie uzupełnienia czy też doprecyzowanie zapisów podczas formułowania kierunków działań.

Mamy na uwadze, że w porównaniu do 2018 roku, kiedy Rada m.st. Warszawy przyjęła Strategię #Warszawa2030, doświadczyliśmy nieprzewidywalności świata (pandemia Covid-19, pełnoskalowa agresja Rosji na Ukrainę i związany z tym napływ uchodźców, przyspieszenie zmiany klimatu). Zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa mieszkankom i mieszkańcom – odporności Warszawy na pojawiające się kryzysy i dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość – stało się ważnym elementem polityki międzynarodowej i krajowej, a co za tym idzie i lokalnej. Działania odnoszące się do tej kwestii są w Strategii #Warszawa2030 rozproszone oraz w niewystarczający sposób wyodrębnione i opisane. Dlatego sformułowaliśmy cel strategiczny 5. Odporne miasto, o charakterze horyzontalnym w stosunku do pozostałych czterech celów strategicznych. Horyzontalność tego celu strategicznego wynika z tego, że pozostałe cele strategiczne mają w sobie zaszyte wybrane elementy dotyczące odporności miasta – np. kształtowanie odpowiednich postaw i kompetencji, budowanie miasta bliskich odległości, ekologiczny transport czy odpowiednie projektowanie przestrzeni publicznych. Tym samym nowy cel strategiczny z jednej strony definiuje nowe kierunki działań, a z drugiej wykorzystuje zdefiniowany zakres interwencji w innych celach strategicznych.

Przyjmujemy, że liczba ludności w Warszawie w 2040 roku będzie wynosiła 1,91 mln. Jest to tzw. wariant średni prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Zakłada on wzrost liczby mieszkańców, który będzie wynikał wyłącznie z napływu osób z zewnątrz (w szczególności zza granicy). Odrzuciliśmy wariant niski prognozy, uznając go za zbyt pesymistyczny, oraz wariant wysoki – ze względu na nierealność przyjętych w nim założeń (choćby w zakresie dzietności). Jednocześnie mamy świadomość, że Warszawa jest obiektem codziennych i okazjonalnych odwiedzin, które wpływają na obciążenie infrastruktury miejskiej. W ciągu dnia w stolicy może przebywać dodatkowo nawet do 600 tys. osób.

Bierzemy pod uwagę ograniczenia finansowe warszawskiego samorządu.

Zgodnie z wymogami prawnymi musimy w strategii określić ramy finansowe oraz źródła finansowania. W związku z tym to, co zaplanujemy do realizacji w strategii, musi mieć pokrycie w dostępnych i prognozowanych finansach. Skumulowane wydatki na inwestycje na lata 2024-2043, zapisane w wieloletniej prognozie finansowej m.st. Warszawy na lata 2024-2050, wynoszą 52,1 mld zł. Wartość ta może wydawać się duża, ale oznacza to de facto utrzymanie średniej wartości nominalnej z lat 2018-2023. Należy przy tym pamiętać, że wartość pieniądza w czasie spada w wyniku inflacji, a sama budowa 2 linii metra wraz z zakupem niezbędnego taboru, prowadzona w latach 2009-2026, ma kosztować ok. 12 mld zł. Wydatki na inwestycje to nie wszystko. Każda nowa inwestycja wiąże się z koniecznością późniejszego jej utrzymania – przeznaczenia środków np. na kursowanie linii tramwajowej, utrzymanie zieleni, funkcjonowanie domu kultury czy szkoły.

3. UKŁAD CELÓW

Na układ celów składają się cele strategiczne (cztery cele Strategii #Warszawa2030) oraz piąty cel o charakterze horyzontalnym. Uszczegóławiają je kierunki działań.

Cel strategiczny 1. Odpowiedzialna wspólnota

Poziom rozwoju Warszawy jest konsekwencją codziennych działań i wyborów jej mieszkanki i mieszkańców, zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich. Warszawianki i warszawiacy są jednocześnie twórcami i użytkownikami miasta, a ich aktywność oddziałuje na jego stan obecny i przyszły. Uświadomienie sobie tej zależności, zrozumienie indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności, jest konieczne dla zrównoważonego rozwoju miasta.

To, jaką będziemy społecznością, będzie pochodną zachowań wszystkich tworzących ją mieszkanki i mieszkańców oraz formalnych i nieformalnych organizacji. Dlatego konieczne jest kształtowanie kompetencji zdrowotnych, społecznych i obywatelskich, tj. odpowiedniej wiedzy, postaw i umiejętności. Ułatwią one zrozumienie złożoności funkcjonowania miasta i jego społeczności oraz historii i dziedzictwa kulturowego. Przyczynią się do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów, a także

podejmowania formalnych i nieformalnych działań na rzecz miasta i jego społeczności. Będziemy chętniej i łatwiej budować więzi społeczne, czyli wzajemne relacje, oraz silniej identyfikować się z Warszawą.

W wyniku realizacji tego celu Warszawa będzie miastem odpowiedzialnych za siebie i otoczenie mieszkanek i mieszkańców. Miejszem włączającym – przyjaznym dla nowo przybyłych i odwiedzających.

Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji następujących kierunków działań:

- upowszechnienie zdrowego stylu życia¹,
- budowanie postaw otwartości,
- rozwój edukacji obywatelskiej,
- wzmocnienie świadomości społecznej wyzwań i zagrożeń współczesności,
- wzmocnienie tożsamości miejskiej i lokalnej,
- integracja mieszkańców,
- rozwój aktywności społecznej,
- upowszechnienie społecznej odpowiedzialności biznesu².

Cel strategiczny 2. Wygodna lokalność

Zapewnienie wygody życia i działania w tak dużym mieście, jak Warszawa, wymaga zachowania równowagi między wielkomiejskością i stołecznymi funkcjami a środowiskiem codziennego życia mieszkanek i mieszkańców. W tym kontekście ważne jest łączenie podstawowych funkcji miejskich z funkcjami miejsca zamieszkania, rozumianego jako osiedle lub dzielnica. Chodzi o umożliwienie zaspokajania codziennych potrzeb, czyli zapewnienie podstawowych usług, miejsc pracy i spędzania wolnego czasu blisko domu.

Dążenie do zapewnienia wygodnego funkcjonowania w okolicy zamieszkania wymaga położenia nacisku na dostępność przestrzenną oraz jakość usług i oferty spędzania wolnego czasu. Konieczne jest ich dopasowywanie do potrzeb społeczności zamieszkujących dany teren. Skupienie różnego typu aktywności w centrach dzielnicowych i lokalnych pozwoli wykształcić przestrzeń codziennych

---

¹ Zakres interwencji przeniesiony z celu operacyjnego 2.2. Aktywnie spędzamy czas wolny blisko domu Strategii #Warszawa2030 oraz rozszerzony o wątki wykraczające poza aktywność fizyczną.

² Zakres interwencji przeniesiony z celu 2.4. Działamy w warunkach przyjaznych dla rozwoju biznesu Strategii #Warszawa2030.

kontaktów mieszkanek i mieszkańców. Zmniejszanie różnic rozwojowych zarówno pomiędzy poszczególnymi dzielnicami, jak i wewnątrz nich, będzie realizowane przy pomocy wspólnych standardów dostępności usług. Będą one realizacją idei równego traktowania mieszkanek i mieszkańców.

Dzięki zmianom dokonywanym z poszanowaniem specyfiki dzielnic, Warszawa stanie się „metropolią kompaktową”, złożoną z przyjaznych miejsc zamieszkania i aktywności. Miejsca te będą atrakcyjne dla mieszkanek i mieszkańców, ale też staną się atutem w zachęcaniu do osiedlenia się i inwestowania w Warszawie.

Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji następujących kierunków działań:

- rozwój oferty miejsc sprzyjających aktywności społecznej i zawodowej³,
- rozwój oferty kulturalnej,
- rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej,
- zwiększenie dostępności terenów zieleni urządzonej,
- rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3,
- rozwój oferty edukacji przedszkolnej i podstawowej,
- rozwój usług wsparcia,
- rozwój usług podstawowej opieki zdrowotnej,
- wzmacnianie lokalnego biznesu.

Cel strategiczny 3. Funkcjonalna przestrzeń

Zaspokajanie potrzeb osób przebywających w mieście – zarówno mieszkanek i mieszkańców, jak i osób codziennie dojeżdżających do pracy, szkoły lub uczelni, turystów i innych przyjezdnych – wymaga wysokiej jakości, odpowiednio zorganizowanej przestrzeni. Przestrzeń publiczna jest nośnikiem wartości i komunikatów, których odbiorcami są wszyscy w niej przebywający.

Na strukturę przestrzenną Warszawy będzie się składało centrum miasta oraz sieć centrów dzielnicowych i lokalnych. Będzie to wiązało się z przekształceniami istniejących oraz tworzeniem nowych przestrzeni. Zapewnienie komfortowej, bezpiecznej i użytecznej przestrzeni dla osób w niej przebywających będzie wymagało przygotowania w szczególności bogatej oferty usług, wysokiej jakości małej architektury, błękitno-zielonej infrastruktury i efektywnych rozwiązań transportowych. Wielkość i zróżnicowany sposób zagospodarowania Warszawy

---

³ Zakres interwencji przeniesiony z celu operacyjnego 1.1. Dbamy o siebie nawzajem Strategii #Warszawa2030 i uzupełniony o miejsca spotkań i pracy dla osób pracujących zdalnie.

wymaga powiązania różnych części miasta i zapewnienia sprawnego przemieszczania się zarówno w pobliżu miejsca zamieszkania, między dzielnicami, jak i na obszarze metropolitalnym.

Realizacja tego celu wpłynie nie tylko na komfort codziennego życia mieszkank i mieszkańców, ale też na postrzeganie stolicy wśród osób ją odwiedzających, budując pozytywny wizerunek nie tylko Warszawy, ale także Polski – z racji pełnionych przez miasto funkcji reprezentacyjnych.

Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji następujących kierunków działań:

- budowa Nowego Centrum Warszawy,
- rozwój przestrzeni publicznych o charakterze dzielnicowym i lokalnym,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury,
- rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej,
- rozwój transportu publicznego, w szczególności szynowego,
- poprawa funkcjonalności węzłów przesiadkowych,
- zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- poprawa efektywności systemu parkingowego.

Cel strategiczny 4. Twórcze środowisko

Warszawa, chcąc być inspirującą inne miasta metropolii, stanowiącą przyjazne środowisko do tworzenia i rozwijania nowych idei i rozwiązań, musi umiejętnie wykorzystywać swój potencjał, twórcze napięcie i zaradność mieszkank i mieszkańców.

Wymaga to ukształtowania efektywnie funkcjonującego systemu innowacji, zapewniającego sprzyjające warunki kreowania, rozwijania i wdrażania nowych pomysłów w sferze społecznej, kultury, nauki i gospodarki, otwarcia warszawskich twórców na świat oraz przyciągania nowych talentów.

Pobudzanie mieszkank i mieszkańców, twórców oraz organizacji do innowacyjnego działania, wykorzystywania szans oraz podejmowania wyzwań, będzie przyczyniało się do rozwoju Warszawy i wzmacniania jej pozycji na arenie międzynarodowej jako miasta twórczego potencjału.

Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji następujących kierunków działań:

- upowszechnianie uczenia się przez całe życie,
- rozwój kluczowych kompetencji,

- rozwój współpracy międzysektorowej,
- wspieranie powstawania nowych idei i innowacyjnych rozwiązań,
- przyciąganie talentów oraz pracowników w deficytowych zawodach,
- przyciąganie kapitału i inwestorów,
- przyciąganie wydarzeń będących nośnikami nowych idei i wiedzy,
- upowszechnianie warszawskich osiągnięć i rozwiązań za granicą.

Cel strategiczny 5. Odporne miasto

Gotowość Warszawy do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości, w tym mierzenia się z coraz częściej występującymi różnego typu kryzysami, przejawia się w zapewnieniu szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Organizm miejski, jako złożony ekosystem, jest powiązany z bliższym i dalszym otoczeniem, i podlega oddziaływaniu czynników zewnętrznych, na które nie ma wpływu.

Zmniejszenie wrażliwość miasta – jego mieszkańców, infrastruktury, usług oraz zachodzących procesów – na występowanie zjawisk destabilizujących, sprawne poradzenie sobie w momencie ich wystąpienia, a także zdolność do powrotu do normalnego życia, są kluczowe w tym kontekście. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w obszarach krytycznych dla funkcjonowania miasta oraz jego mieszkańek i mieszkańców.

Specyfika zjawisk zakłócających krótko- i długoterminowo funkcjonowanie miasta oraz uwarunkowania prawne sprawiają, że samorząd miejski posiada ograniczone uprawnienia, narzędzia i zasoby do realizacji tego celu samodzielnie. W dużej mierze jest uzależniony od działań podejmowanych na poziomie krajowym. Dlatego kluczowa jest współpraca z administracją wojewódzką i krajową, a także w ramach metropolii warszawskiej.

Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki realizacji następujących kierunków działań:

- rozwój zwinnej administracji⁴,
- wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego⁵,
- wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego⁶,

⁴ Zakres interwencji częściowo przeniesiony z celu operacyjnego 1.2. Wspólnie decydujemy o naszym mieście Strategii #Warszawa2030.

⁵ Zakres interwencji częściowo przeniesiony z celu operacyjnego 3.2. Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym Strategii #Warszawa2030.

⁶ Zakres interwencji częściowo przeniesiony z celu operacyjnego 3.2. Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym Strategii #Warszawa2030.

- wzmocnienie bezpieczeństwa klimatycznego⁷,
- budowa systemu ochrony ludności i obrony cywilnej,
- wzmocnienie cyberbezpieczeństwa systemów miejskich,
- wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego,
- wzmocnienie bezpieczeństwa zdrowotnego,
- wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego⁸.

---

⁷ Zakres interwencji częściowo przeniesiony z celu operacyjnego 3.2. Żyjemy w czystym środowisku przyrodniczym Strategii #Warszawa2030.

⁸ Zakres interwencji częściowo przeniesiony z celu operacyjnego 2.1. Mamy dostęp do szerokiej oferty mieszkań Strategii #Warszawa2030.

4. ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Założenia do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Założenia do modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej odnoszą się do elementów wymaganych przepisami ustawy o samorządzie gminnym, tj.:

- struktury sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych;
- systemu powiązań przyrodniczych;
- głównych korytarzy i elementów sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych;
- głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Struktura osadnicza miasta będzie miała charakter:

- **policentryczny**, tzn. będzie składała się z sieci równomiernie rozmieszczonych centrów zapewniających wygodny dostęp do usług publicznych, rekreacji i usług komercyjnych;
- **hierarchiczny**, tzn. w sieci centrów obsługujących mieszkanki i mieszkańców będą obszary o różnej randze i różnym programie funkcjonalnym:
  - centrum ogólnomiejskie skupiające usługi o charakterze stołecznym, regionalnym i ogólnomiejskim dedykowane w równym stopniu mieszkankom i mieszkańcom oraz użytkownikom miasta, np. muzea, teatry, filharmonia, opera,
  - bramy wielkomiejskie będące miejscem pierwszego kontaktu z miastem, zlokalizowane wokół najważniejszych warszawskich dworców. Będą one wyposażone w bogaty program usługowy, głównie w zakresie usług transportowych, usług turystycznych oraz handlu i gastronomii, dedykowany w równym stopniu mieszkankom i mieszkańcom oraz użytkownikom miasta,
  - centra dzielnicowe zapewniające obsługę mieszkanki i mieszkańców na poziomie dzielnicy,
  - centra lokalne zapewniające obsługę codziennych potrzeb mieszkanki i mieszkańców w miejscu ich zamieszkania;
- **wielofunkcyjny**, tzn. struktura miasta będzie miała zróżnicowany charakter funkcjonalny tworzony przez obszary osadnicze (o przewadze zabudowy

mieszkaniowej), gospodarcze (skupiające w szczególności zakłady przemysłowe, składy, magazyny, obiekty infrastruktury technicznej), przyrodnicze (takie jak np. lasy, duże parki, ogrody działkowe). Obszary osadnicze będą strukturami wielofunkcyjnymi, zawierającymi zarówno funkcje mieszkaniowe, rekreacyjne, usługowe, jak i miejsca pracy, w pełni obsłużone w zakresie dostępu do infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej;

- **spójny**, tzn. wszystkie centra lokalne, dzielnicowe i ogólnomiejskie oraz obsługiwane przez nie obszary będą powiązane ze sobą siecią przestrzeni publicznych (ulic, placów, tras pieszych i rowerowych), o różnym charakterze, uwzględniającym ich rolę i położenie w strukturze miasta.

Zasięg przestrzenny obszarów osadniczych będzie obejmował:

- obszary istniejących osiedli mieszkaniowych z możliwością ich uzupełnienia;
- obszary wskazane pod rozwój zabudowy w obowiązujących planach miejscowych;
- nowe obszary rozwojowe pokrywające zapotrzebowanie w przyjętej perspektywie czasowej i wyznaczone w oparciu o istniejące uwarunkowania przestrzenne, środowiskowe, ekonomiczne i prawne, w tym obszary do przekształceń.

System powiązań przyrodniczych

System powiązań przyrodniczych będzie się składał z obszarów przyrodniczych i powiązań między nimi. Obszary przyrodnicze to w szczególności:

- obszary prawnie chronione i tereny cenne przyrodniczo, wody powierzchniowe, parki, tereny ogrodów działkowych, lasy miejskie, tereny rolne oraz zieleni naturalnej, a w szczególności dolina Wisły – będące częścią bazową systemu przyrodniczego;
- tereny zieleni osiedlowej, ogrody przydomowe, cmentarze – będące elementami wspomagającymi systemu przyrodniczego;
- pozostałe tereny biologicznie czynne towarzyszące terenom zurbanizowanym – będące elementami uzupełniającymi systemu przyrodniczego.

Powiązania w ramach tego systemu będą miały charakter przestrzenny (poprzez zachowanie łączności pomiędzy poszczególnymi terenami) lub liniowy – poprzez przestrzenie publiczne z dużym udziałem zieleni, takie jak: aleje ze szpalerami drzew, ulice z parkami linearnymi, trasy piesze i rowerowe w zieleni i wzdłuż cieków wodnych. Najważniejszym powiązaniem przyrodniczym będzie dolina Wisły i tereny zieleni w obrębie Skarpy Warszawskiej.

Obszary przyrodnicze wraz z siecią powiązań stworzą Błękitno-Zieloną Infrastrukturę Miasta, która będzie łączyć się z terenami przyrodniczymi wokół Warszawy.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Głównym założeniem mobilności miejskiej jest priorytet rozwoju transportu zbiorowego oraz mobilności pieszej i rowerowej.

Na sieć transportową miasta składać się będą:

- korytarze wysokowydajnego transportu zbiorowego, tj.: metro, kolej, tramwaje;
- najważniejsze trasy dla rowerów o charakterze transportowym lub transportowo-rekreacyjnym, w tym trasy obwodowe wewnątrz miasta tworzące mały i duży pierścień oraz trasy wzdłuż Wisły;
- najważniejsze połączenia piesze;
- najważniejsze połączenia drogowe, tworzące układ obwodowo-sieciowy złożony z:
  - obwodnicy śródmiejskiej,
  - obwodnicy miejskiej,
  - obwodnicy ekspresowej,
  - dróg ekspresowych (S7, S17),
  - dróg głównych ruchu przyspieszonego,
  - dróg głównych,
  - ważniejszych dróg zbiorczych.

Dodatkowym założeniem jest ograniczenie ruchu tranzytowego w części centralnej miasta.

Celem sieci transportowej będzie zapewnienie wygodnych połączeń lokalnych (wewnątrz miasta) oraz ponadlokalnych, regionalnych i krajowych. W ramach Warszawy będzie to realizowane przede wszystkim poprzez sieć połączeń ogólnomiejskich, międzydzielnicowych oraz lokalnych pomiędzy poszczególnymi centrami i obsługiwanymi przez nie obszarami.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Celem rozwoju infrastruktury technicznej będzie pełne uzbrojenie terenów wskazanych pod rozwój zabudowy, z uwzględnieniem potrzeb wynikających z ich funkcji oraz potrzeb dostosowania do zachodzących zmian klimatycznych.

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wskazane zostaną kierunki rozwoju:

- sieci wodociągowej, w szczególności obszary oraz elementy wymagające uzupełnienia sieci;
- sieci kanalizacyjnej, w szczególności obszary oraz elementy wymagające uzupełnienia sieci;
- systemu retencjonowania i gospodarowania wodami opadowymi lub roztopowymi;

- sieci elektroenergetycznej, gazowej i ciepłowniczej, w szczególności elementy wymagające uzupełnienia oraz obszary rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE).

Infrastruktura społeczna miasta będzie zdefiniowana przede wszystkim poprzez ustalenie programów funkcjonalnych dla poszczególnych rodzajów centrów obsługujących mieszkanki i mieszkańców, wyznaczonych w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, oraz poprzez ustalenie standardów dostępności do wybranych rodzajów usług społecznych. Oprócz tego, w modelu mogą znaleźć się wskazania dla lokalizacji najważniejszych obiektów infrastruktury społecznej (np. lokalizacje pod nowe placówki opieki zdrowotnej, placówki edukacyjne etc.).

Założenia do ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Założenia dla ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej odnoszą się do 10 punktów wskazanych jako obligatoryjne w ustawie o samorządzie gminnym.

Przy definiowaniu ustaleń i rekomendacji będą brane pod uwagę następujące założenia:

- 1. w zakresie zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:**
  - a. ochrona i zwiększanie bioróżnorodności np. poprzez ustalanie odpowiedniego przeznaczenia i zasad zagospodarowania dla terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo oraz kształtowanie powiązań przyrodniczych;
  - b. zapewnienie poprawy jakości powietrza poprzez określenie zasad zagospodarowania terenów mających znaczenie dla jego wymiany i regeneracji;
  - c. ochrona powierzchni ziemi, w szczególności ochrona Skarpy Warszawskiej oraz obszarów wydmowych przed przekształceniami;
  - d. ochrona i poprawa jakości zasobów wodnych, w szczególności wprowadzenie regulacji dotyczących ochrony mokradeł, zachowania i renaturalizacji cieków i zbiorników wodnych, odtwarzania skanalizowanych cieków i zwiększania ich pojemności retencyjnej;
  - e. ochrona krajobrazu, w szczególności poprzez kształtowanie:
    - panoram i sylwet lewo- i prawobrzeżnej części Warszawy,
    - najważniejszych wnętrz urbanistycznych (charakterystycznych placów i ulic),
    - wnętrz krajobrazowych,

- punktów i otwarcie widokowych,
- charakterów zabudowy,
- wysokości zabudowy.

2. w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- planistyczna ochrona obszaru wpisanego na listę światowego dziedzictwa UNESCO, obszarów i obiektów uznanych za pomnik historii, obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, parków kulturowych, obszarów i obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków;
- planistyczna ochrona obszarów i miejsc związanych z praktykowaniem tradycji spełniających kryteria niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- rekomendacje dotyczące powołania nowych parków kulturowych;
- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej wokół obszarów i obiektów cennych kulturowo i zasad ich zagospodarowania;
- planistyczna ochrona dóbr kultury współczesnej i ich otoczenia.

3. w zakresie kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- określenie proporcji funkcji i elementów zagospodarowania w terenach zabudowy mieszkaniowej;
- określenie zasad kształtowania struktur osadniczych w odniesieniu do zidentyfikowanych w diagnozie charakterów zabudowy (morfologii zabudowy);
- określenie zasad rozwoju zabudowy w oparciu o plany miejscowe lub decyzje o warunkach zabudowy;
- określenie zasad kształtowania przestrzeni publicznych.

4. w zakresie zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130):

- ograniczenie wskazywania nowych terenów z przeznaczeniem pod obiekty handlu wielkopowierzchniowego;
- dopuszczenie przekształcania istniejących centrów handlowych w zabudowę wielofunkcyjną, w szczególności mieszkaniowo-usługową.

5. w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- dopuszczenie lokalizowania kluczowych inwestycji celu publicznego, zgodnie z planami i strategiami wyższego rzędu.

6. w zakresie kierunków rozwoju systemów:

- komunikacji:
  - określenie wymogów wyposażenia pasów drogowych,

- określenie wymogów kształtowania węzłów przesiadkowych i ich powiązań z siecią przestrzeni publicznych,
  - określenie wymogów kształtowania i wyposażenia tras rowerowych i połączeń pieszych ze szczególnym uwzględnieniem poprawy jakości i bezpieczeństwa ich użytkowników;
- b. infrastruktury technicznej, w tym zasady rozwoju:
- sieci wodociągowej,
  - sieci kanalizacyjnej,
  - systemu retencjonowania i gospodarowania wodami opadowymi lub roztopowymi,
  - systemów energetycznych,
  - odnawialnych źródeł energii (OZE),
- oraz zasady gospodarowania odpadami;
- c. społecznej:
- określenie optymalnych i minimalnych programów funkcjonalnych dla poszczególnych rodzajów centrów obsługujących mieszkańki i mieszkańców,
  - określenie standardów dostępności do wybranych rodzajów usług społecznych i terenów rekreacji.

7. w zakresie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- a. rozwój energetyki odnawialnej opartej o geotermię, spalanie biogazu, biopaliw, biometanu i biowodoru odnawialnego na obszarze całej Warszawy;
- b. rozwój energetyki odnawialnej opartej o promieniowanie słoneczne, w szczególności w obszarach gospodarczych;
- c. zakaz rozwoju energetyki wiatrowej na obszarze miasta.

8. w zakresie zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- a. ograniczenie lokalizowania nowych zakładów dużego lub zwiększonego ryzyka awarii przemysłowych i rozbudowy istniejących zakładów prowadzącej do zwiększenia wystąpienia tego ryzyka;
- b. ograniczenie lokalizowania nowych zakładów przemysłowych zaliczanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, wyłącznie do obszarów gospodarczych;
- c. wprowadzenie rozwiązań planistycznych mających na celu ochronę obszarów mieszkaniowych oraz obszarów i obiektów chronionych.

9. w zakresie zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- a. zachowanie i ochrona przed degradacją istniejących obszarów leśnych;
- b. wprowadzenie rozwiązań planistycznych umożliwiających rozwój rolnictwa, w tym ogrodnictwa miejskiego.

10. w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach:

- a. **zdegradowanych i rewitalizacji** wyznaczonych na potrzeby programu rewitalizacji:
  - wprowadzenie rozwiązań planistycznych mających na celu eliminację negatywnych zjawisk, w szczególności: poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej, ukształtowanie centrów lokalnych z optymalnym programem usługowym i wysokiej jakości przestrzeni publicznych, doposażenie obszarów w tereny rekreacyjne, rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- b. **przekształceń**, tj.:
  - obszarach bram wielkomiejskich – wprowadzenie rozwiązań planistycznych mających na celu ukształtowanie reprezentacyjnych przestrzeni publicznych i wielkomiejskiej, wielofunkcyjnej zabudowy,
  - obszarach centrów dzielnicowych i obszarach centrów lokalnych – wprowadzenie rozwiązań planistycznych mających na celu ukształtowanie wielofunkcyjnych struktur służących wygodnej lokalności;
- c. **rehabilitacji**, tj. wielkoskalowych osiedli modernistycznych, wprowadzenie rozwiązań mających na celu ochronę ich układów urbanistycznych, zieleni osiedlowej oraz poprawę warunków parkowania pojazdów, rekreacyjnych, dostępu do usług komercyjnych oraz jakości technicznej i architektonicznej budynków;
- d. **remediacji**, tj. prowadzenie działań mających na celu przywrócenie przydatności tych obszarów do urbanizacji.

Na obszarze Warszawy nie występują grunty wymagające rekultywacji (zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

#Warszawa2040+

STRATEGIA I PLAN OGÓLNY

Jaka Warszawa przyszłości?

2. etap prac nad strategią Warszawa2040+

Poznaj propozycje celów, kierunków działań i założeń polityki przestrzennej i powiedz, co o nich myślisz:

- na spotkaniach i w punktach konsultacyjnych
- przez formularz online

3 grudnia – 6 stycznia

Zgłoś uwagi i miej wpływ
na rozwój Warszawy!
um.warszawa.pl/2040+

